ראבינער דר. פּאזנאנסקי האלט א בריליאנטענע רעדע אין ווארשאווער שטאדט ראט

ווידער־דעבאטען מיט אנטיסעמיטען פּאליאקען שרייען צו אידען: געהט קיין פּאלעסטינא

פון א ווארשאווער קארעספּאנדענט

אויף דער זיצונג דעם 4־טען יולי איז דער ערשטער געווען צום ווארט פערשריבען און דאס ווארט ערהאלטען דער ראטמאן דר. פּאזנאנסקי.

דר. פּאזנאנסקי הויבט אן זיין רעדע מיט א קליינער ערקלערונג וועגען ביודזשעט בכלל, וועלכער בעווייזט א דעפיציט פון 39 מיליאן מארק, און בעמערקט אז דארויף האבען בלי ספק געווירקט די איצטיגע מלחמה בעדינגונגען אין צוזאמענהאנג מיט דער גרויסער הילפס־אקציע וואס די שטאדט דארף פיהרען בנוגע צו דער פּראוויאנטירונג פון דער בעפעלקערונג. מעגליך, אז געוויסע צווייגען פון דער שטאדט ווירטשאפט דארפען רעפארמירט ווערען. עס דארפען אויסגעפונען ווערען נייע הכנסות, נאר וועגען דעם זאלען רעדען די, וואס זענען נעהענטער בעקאנט מיט די דאזיגע ענינים.

איך — זאגט דער רעדנער — וויל אנווייזען אויף אן אנדערער זייט פון דעם בודזשעט. מיין קריטיק וויל איך אנהויבען פון דער איבערשריפט אויף דעם ביודזשעט אן, וועלכע לויטעט: "ביודזשעט פון דער הויפט שטאדט ווארשא". לויט דער דאזיגער איבערשריפט וואלט מען געקענט מיינען, אז די גאנצע בעפעלקערונג פון דער הויפטשטאדט, אהן שום אויסנאהם, ווערט אין דעם דאזיגען ביודזשעט צופריעדענגעשטעלט, אז פונקט ווי צו די הכנסות זיינען אלע בירגער אין א גלייכער מאס צו געצויגען געווארען, פונקט אזוי געניסען אלע אין א גלייכער מאס פון די שטאדטישע וואוילטהעטיגקייטען. ליידער אבער האט דער מאגיסטראט ניט בעוויזען זיך צו דערהויבען צו דער געהעריגער הויך, וואו עס הערשט פאר אלעמען גלייך אן אלגעמיינע גערעכטיגקייט און אן אלגעמיינע רעכט.

דער רעדנער בעריהרט דאן די פראגע וועגען דעם ניט ריכטיגען פונאנדערטהיילען דורך דעם מאגיסטראט די אונטערשטיצונגס געלדער און טרעט אויף געגען דער "בעשולדיגונג" אז די אידישע קאמיטעטען בעקומען אזוי פיעל געלד פון דער גאנצער וועלט, דאס די קאמיסיע צו העלפען די מלחמה־געליטענע אידען האט אפילו געקאנט שטיצען פון איהרע געלדער דעם פּראוואסלאוונעם קאמיטעט.

— איך ווייס ניט — זאגט דער רעדנער, צי עס איז אין דער ווירקליכקייט אזוי געווען, נור אויב יא, קאן די קאמיסיע שטאלץ זיין דערויף, דאס זי געהט אין די וועגען פון דער אידישער תורה וועלכע הייסט העלפען יעדען ארעמען און אומגליקליכען, אהן אונטערשיעד. אין דער הינזיכט האט דאס אידענטהום אויסגעמעקט אלע אונטערשיעדען און הייסט העלפען זיינע פיינד, זיין בעדריקער, און איך פערזיכער דעם בירגערמייסטער, אז אויך ווייטער וועלען מיר אזוי טהאן און קיינע לאקאלע עולות און פערפאלגונגען וועלען אונז פון דעם וועג ניט אראבפיהרען, און מיר וועלען אונזערע אלטע, גרויסע אידעאלען זיכער ניט פערראטהען.

די אידען פון דער גאנצער וועלט שיקען שטיצע פאר די אידישע קאמיטעטען אין ווארשא, ווייל זיי ווייסען, אז די מוניציפאלע מאכט טהוט דאס ניט. דאס בעפרייט אבער ניט בשום אופן דעם מאגיסטראט פון ערפילען זיין חוב אקעגען איבער די אידישע בירגער.

דער רעדנער געהט דאן איבער צו דער פראגע וועגען אידען אין די שטאדטישע גערטנער און בעטאנט, אז די האנדלונג פון מאגיסטראט וועלכער האט ניט אויסגעפיהרט דעם בעשלוס פון שטאדטראט, איז א בעליידונג פאר דעם גאנצען שטאדטראט. עס איז אויך ניט ריכטיג די בעהויפטונג פון מאגיסטראט, אז צו ליעב די אידען וואלט מען בעדארפט מאכען פרישע גרויסע הוצאות, ווייל ראשית קאסט ניט קיין וועכטער אזוי פיעל ווי פיעל דער מאגיסטראט האט אנגעגעבען, און צווייטענס דארף מען פאר די אידען ניט צונעהמען קיין בעזונדערע וועכטערס.

איך ווייס — זאגט דער רעדנער — אז גראד דער לאנג געקליידעטער איד וועט זיך זיכער אין גארטען פערהאלטען פיעל אנשטענדיגער און רוהיגער ווי יענע, וואס קומען אין גארטען, כדי צו פערפיהרען פערשיעדענע אינטריגעס און מאכען אוואנטורעס. איך בין איבערצייגט אז דער יונגער תלמודיסט, וואס זיצט דעם גאנצען טאג על התורה ועל עבודה וועט זיך לכל הפחות אויפפיהרען אזוי ארענטליך, ווי יענע קריסטליכע שולויונגען, וועלכע דערמאהנען מיט איהר בעציהונג צו אידען ניט עטוואס שענערעס ווי פון מיטעלאלטער. ערלויבט מיר, מיינע הערען, זיך אומצוקעהרען מיט גאנצע הונדערט יאהר צוריק, ווען מען האט אין פוילען בעסער פערשטאנען צו שעצען א איד אין א לאנגער קאפאטע. אין יאהר 1817 האט אברהם שטערען אין דער געזעלשאפט "פריינד פון וויסענשאפט" געהאלטען א רעפעראט פאר וועלכען ער איז דורך דער השתדלנות פון זיין לאנדסמאן סטאשיץ בעשטימט געווארען אלס מיטגליעד פון דער דאזיגער וויכטיגסטער אינסטיטוציע אין פוילען. שטערען, וועלכער האט ביז זיין טויט געטראגען לאנגע מלבושים, פלעגט זיך בעטהייליגען אין די בעראטהונגען פון דער דערמאהנטער געזעלשאפט און סטאשיץ אליין פלעגט מיט איהם שפּאצירען איבער די ווארשאווער גאסען, און עס [illegible] איך פאר, ווען אט די צוויי פריינד וואלטען ניט אין יאהר 1817 נאר אין 1917 אריינגעהן צוזאמען אין די "לאזשינקעס", און די אלע מינים סטרושעס וואלטען זיי א דעם אריינגאנג פערשטעלט. . .

דר. פּאזנאנסקי רעדט דאן נאך ארום די פראגע וועגען צונעהמען אידען אויף שטעלעס אין שטאדטישע אינסטיטוציעס און בעווייזט ווי נאריש עס איז די טענה אז צווישען אידען וועט מען ניט קענען געפינען קיין פּערזאנען, וואס זיינען פעהיג צו זיין בעאמטע, ווייל ביי די אידישע אנגעשטעלטע האט מען ניט קיין גענוגענדע גאראנטיע פאר בירגערליכער רייפקייט און עס פעהלט זיי די ריכטיגע בעאמטע טראדיציע, ווי איין פוילישער ראטמאן האט זיך אויסגעדריקט. עס איז גענוג צו לייענען יעדע וואך דאס פעראדנונגס בלאט פון מאגיסטראט און צו זעהען [illegible] די דעגראדאציעס און פארוואורפען וואס ווערען געמאכט ניט נור נידריגע בעאמטע, נאר אויך זעהר אפט בעאמטע אויף העכערע פעראנטווארטליכע שטעלעס, כדי זיך צו איבערצייגען ווי עס זעהט אויס די בירגערליכע רייפקייט און דיא 'בעאמטען־טראדיציע' טאקע ביי דיא פוילישע בעאמטע אליין...

ציטירענדיג נאך איניגע דראהונגען פון דעם בעוואוסטען אנטיסעמיטישען ראטמאן אילסקי ענדיגט דער רעדנער מיט פאלגענדע ווערטער:

מיר זיינען דאס עלטעסטע פאלק אויף דער וועלט. ניט הונדערטער נאר טויזענדער יאהרען צעהלט זיך אונזער עקזיסטענץ. אין אונזער לאנגען געשיכטע [illegible] זענען מיר עדות געווען פון אזעלכע איבערקעהרענישען און ערשיטערונגען, [illegible] קיין שום זאך קאן אונז שוין ניט פערוואונדערען און אבשרעקען. פערהארטעוועט זענען מיר אין דעם אומפערגלייכליכען מארטירער־פייער געווארען, און [illegible] וואס עס האבען ניט געקאנט אויפטהאן די קרייץ־צוגען אינקוויזיציעס און רוסישע פאגראמען, דארט וואו עס האבען ניט געהאלפען טארקוועמאדאס און פאבעדאנאסצעווס, וועלען אודאי ניט אויפטהאן די אילסקיס און זיינע חברים. אונזער שרעק איז נאך קלענער, ווייל ניט די הערען אילסקיס דמאווסקים, און רוד[illegible] זיינען די אויסדריקער פון פוילישען גייסט און פוילישען געדאנק, נאר [illegible] טרימאוויטש, לעלעוועל, מיצקעוויטש, [illegible] ארושעשקא, און אנדערע גרויסע פוילישע שטאאטסמענער מיט גרויסע קעפ און הערצער, וועלכע האבען געקענט צובער[illegible] צו די ענגע צוים און האבען בעוויזען ארומצונעהמען ברייטע האריזאנטען. מיר גלויבען אז עס וועט אויפגעשטעלט ווערען א גרויסער און ערהאבענער פוילישער בנין אין וועלכען עס וועט זיין פריי און ליכטיג, און וועלכען איינער וועט [illegible] צווייטען ניט ארויסשטויסען, ווייל [illegible] עס וועט זיין פלאץ פאר אלעמען. מיר גלויבען אין דער צוקונפט אבער צו דער געגענווארט האבען מיר ניט קיין צוטרוי, און פאר אלעמען — האבען מיר קיין צוטרוי ניט צו דעם איצטיגען מאגיסטראט.

אויף דער רעדע פון דר. פּאזנאנסקי [illegible] געענטפערט מיט עטליכע ווערטער דער בירגערמייסטער כמיעלעווסקי, וועלכער ערקלעהרט אז בנוגע דער צאהל אידישע אנגעשטעלטע אין די שטאדטישע אינסטיטוציעס איז מיט א צייט צוריק אויף דעם פערלאנג פון דייטשען פאליציי פּרעזידיום געמאכט געווארען אן אויפשטעלונג, און [illegible] האט זיך ארויסגעוויזען אז די צאהל אידען ביי די שטאדטישע אינסטיטוציעס בעטרעפט 734 מאן, וועלכע זענען בעשעפטיגט ביי די שפּיטאלען, שולען, וואוילטהעטיגקייט אינסטיטוציעס און אנדערע פּאסטענס, דערונטער 79 אויף [illegible] העכערע פּאסטענס.

דער פוילישער ראטמאן דר. זשעלינסקי, רעדט וועגען ביודזשעט בכלל און בנוגע דער אידען־פראגע בעמערקט ער, אז ער גלויבט ניט אינגאנצען, אז דיא פוילישע אידען שטעהען אלע אויף דעם שטאנדפונקט פון פוילישער מלוכה־שאפט. צו די אידען, וועלכע עס פערטרעט דר. פּאזנאנסקי און זיינע חברים האט ער צוטרויען, ער גלויבט אבער ניט די אנדערע — ער מיינט די פאלקס־גרופּע — וועלכע ער וואלט געבעטען, זיי זאלען ניט לעגען דעם פוילישען פאלק קיין שטיינער אין וועג. די אידען־פראגע איז בכלל ניט קיין פראגע וואס קאן געלעזט ווערען דורך דעם שטאדטראט, נאר דורך אנדערע העכערע מלוכה־ארגאנען, וואס דארפען ערשט שפּעטער געשאפען ווערען.

דאס ווארט בעקומט דאן דער ראטמאן אדוואקאט זיידעמאן.

זיידעמאן רעדט קורץ וועגען ביודזשעט בכלל און געהט באלד איבער צו דער אידען פראגע, אבשטעלענדיג זיך אויספיהרליכער אויף די פארוואורפען, וואס ווערען געמאכט די אידען דורך די פוילישע ראטמענער. מיט דעם אנטיסעמיט אילסקי קאן ער זיך ניט אריינלאזען אין קיין אויספיהרליכע דעבאטען ווייל זיינע טענות וואלטען אפשר נאך געקאנט האבען וועלכע בעדייטונג אין 18־טען יאהרהונדערט אבער ניט היינט. זיינע בעשולדיגונגען געגען די אידען זענען דורכאויס ניט קיין נייע. עס האבען זיי שוין געמאכט גרעסערע אנטיסעמיטען פון איהם, און ווען אילסקי וואלט געקענט בעסער די פוילישע געשיכטע, וואלט ער געזעהען אז טאקי אין פוילען אויך זיינען געווען גאר גרויסע אנטיסעמיטען, אז מען האט אידען געפייניגט און גערודפט און געטריבען פון די [illegible] און אזוי ווייטער.

בשעת זיידעמאן רעכענט אויס דיא [illegible] ארטיקלען פון בעריהמטע אנטיסעמיטען הויבט אן דער פוילישער ראטמאן דר. באלינסקי שרייען, אז ער רעדט ניט צו דער זאך און ער זאל פערלאזען די טריבונע. דער פּרעזידענט וויל שטעלען צו אבשטימונג צו וויל דער שטאדטראט ווייטער אויסהערען דעם ראטמאן זיידעמאן, [illegible] פּרילוצקי טרעט אויף דאגעגען אנווייזענדיג, אז דער פּרעזידענט האט ניט קיין שום רעכט בעת די גענעראל־דעבאטען צו מאכען וועלכע עס איז בעגרענצונג געגען א רעדנער.

ה' זיידעמאן טרעט דאן שארף ארויס געגען דעם וואס אזעלכע ראטמענער ווי אילסקי און זיין גלייכען האבען פון דיא ווערטער: "אידען קיין פּאלעסטינא" געמאכט אלס שימפף־ווערטער. [illegible] זאלען האבען פאר דער 2000־יעהריגער אידישער טראגעדיע די, וואס פערשטעהען ניט און וואס קענען ניט פערשטעהען די אידישע שטרעבונגען. אידען שטרעבען טאקע צו זייער הייליגען לאנד, אבער דא אין פוילען מוזען זייערע נאציאנאלע פאדערונגען פערווירקליכט ווערען.

איך בין זיכער — ענדיגט דער רעדנער — אז קיין איינציגער פון די ראטמענער וואס האבען דא ווען עס איז די אידען פראגע בעריהרט וועלען דעם ביודזשעט פון דעם מאגיסטראט ניט בעשטעטיגען און אזוי ארום פּראטעסטירען געגען דער פּאליטיק פון מאגיסטראט מיט זיין ערשטען בירגערמייסטער דזשעוויצקי.

עס רעדט נאך דאן דער פוילישער ראטמאן קאבילעצקי, און נאך איהם בעקומט דאס ווארט אין נאמען פון אסימילאטארישען "קאלא", דער ראטמאן עדוארד נאטאנסאן.

דער הערר נאטאנסאן זאגט ארויס דיא מיינונג, אז די אידען־פראגע דארף געלעזט ווערען דורך דעם קונפטיגען פוילישען סיים און ניט אין שטאדטראט. דער גרעסטער טהייל פון זיין רעדע איז געווידמעט דעם קאמפף מיט די אויספיהרונגען פון ראטמאן פּרילוצקי און געגען דער אידיש נאציאנאלער בעוועגונג אין פוילען. ער פּראטעסטירט, וואס די נאציאנאלע אידישע ראטמענער רעדען אין נאמען פון אידישען פאלק, ווייל, ווי ער איז איבערצייגט, זיינען דא פיעלע וואס דענקען ווי ער, אז די אידען אין פוילען דארפען זיך אסימילירען מיט דער פוילישער געזעלשאפט. אין א קנעכטישען טאן בעדויערט ער די האנדלונג פון מאגיסטראט אלעגעגען איבער די פוילישע בירגער פון אידישען גלויבען און "ער וואלט זיך געוואונשען, אז דער מאגיסטראט זאל נאך אמאל רעווידירען זיינע מעשים און דאן וועט ער זיכער ענדערען זיינע בעשלוסען".

דער בירגערמייסטער דזשעוויצקי גיט נאך אב אן ערקלעהרונג אויף די אלגעמיינע פארוואורפען, וואס זיינען איהם געמאכט געווארען און דאן ווערט געשלאסען די זיצונג.

אויף דער ווייטערער זיצונג פון שטאדטראט האבען ארויסגעזאגט זייער שטעלונג צו דער אידען פראגע דער ליבעראלער פוילישער ראטמאן פּאטעק און ראטמאן בערנאטאוויטש.

ראטמאן פּאטעק מאכט א פארוואורף דעם מאגיסטראט אין דעם ענין וועגען אריינלאזען די אידען אין די גערטנער און וועגען דער אידען פראגע בכלל ערקלעהרט ער אז איהר לעזונג געהערט צו דעם קומענדען פוילישען סיים, דערווייל אבער מוזען די אידען בעהאנדעלט ווערען ווי א גלייכבערעכטיגטע בירגער, און עס דארף פערמיעדען ווערען, אנצוזאמלען בייז בלוט צווישען די צוויי פעלקער.

ראטמאן בערנאטאוויטש וויל אין זיין רעדע בעווייזען, אז די סעפּאראטיסטישע האלטונג פון מאנכע אידען זיינען אליין שולדיג אין די געשאפענע פויליש־אידישע בעציהונגען, וועלכע האבען זיך ערשט פערשלעכטערט אין דער לעצטער צייט. איבריגענס ווייסען ניט די פּאליאקען וועמען צו הערען און וועמענס פאדערונגען צו ערפילען, צו פּרילוצקיס צו נאטאנסאנס.

דער נעכסטער רעדנער, ראטמאן קירש [illegible] טרעט שארף אויף געגען מאגיסטראט און בפרט געגען בירגערמייסטער דזשעוויצקי, וועלכער האט פארגעווארפען דיא אידען רוסען־פריינדליכקייט צוליעב דעם, וואס זיי אונטערשטיצען פון זייערע געלדער די פּראוואסלאוונע. דאס איז א [illegible] פּליכט און אייגענטליך וואלט דאס דער מאגיסטראט אליין געדארפט טהאן.

דער בירגערמייסטער דזשעוויצקי פערענטפערט זיך, אז ער האט ניט געמיינט [illegible] אידען פּראוואקירען צו מאכען, ער האט [illegible] געוואלט פעסטשטעלען אז די אידען ערהאלטען אזוי פיעל געלד, אז זיי קאנען אך שטיצען פרעמדע.

מיט א שארפער און זאכליכער קריטיק געגען דער ווירטשאפט פון מאגיסטראט טרעט דאן ארויס דער אידישער ראטמאן [illegible]. מיט פאקטען און ציפערען בעווייזט ער, אז די גאנצע ווירטשאפט פון מאגיסטראט איז איין גרויסער כאאס. איבערגעהענדיג צו דער אידען־פראגע בעווייזט ער מיט גענויע ציפערען, אז דיא צאהל אנגעשטעלטע אידען אין די שטאדטישע אינסטיטוציעס, וועלכע דער בירגערמייסטער האט אנגעגעבען איז ניט קיין ריכטיגע, ווייל אין אמת'ן זיינען סך הכל אין אלע סעקציעס פון מאגיסטראט אנגעשטעלט 29 אידען — דארונטער אויך משומדים. די צאהל איבער 700 וואס דער בירגערמייסטער האט אנגעגעבען, נעהמט זיך דערפון וואס דער בירגערמייסטער האט אריינגערעכענט די אידישע אנגעשטעלטע אין די אלע אינסטיטוציעס, וואס האבען נור אמאל בעקומען וועלכע אונטערשטיצונג פון מאגיסטראט.

די חלוקי דעות צווישען די אידישע פארטייען, ערקלעהרט דער רעדנער, דאס איז א ריין אינערליכער אידישער ענין און דער מאגיסטראט האט קיין רעכט ניט אויף דעם סמך, צו טהיילען די בעפעלקערונג אויף ערשטע און צווייטע קלאסיגע בירגער.

נאך א קורצער ערקלעהרונג פון בירגערמייסטער דזשעוויצקי, רעדען נאך איניגע פוילישע ראטמענער — דער בעוואוסטער הערר אילסקי האלט א גיפטיגע אנטיסעמיטישע רעדע — עס רעדען אויך נאך די אידישע ראטמענער פּרילוצקי, בערענסאן און אנדערע, און די זיצונג ווערט געשלאסען.

אויף דער ווייטערער זיצונג פון שטאדטראט — דעם 10־טען יולי איז בעהאנדעלט געווארען דער ביודזשעט פון דער וואוילטהעטיגקייטס־אבטהיילונג.

ווי די אידען פראגע איז בעריהרט געווארען פון ראטמאן ה' זיידעמאן, וועלכער האט נאך אמאל גערעדט וועגען אויספיהרען דעם בעשלוס פון מאגיסטראט בנוגע געבען שטיצע די אידישע רעזערוויסטקעס וואס האבען ניט קיין פארמאלע חתונה אקטען. און מאכט דארום דעם פארשלאג אז דער שטאדטראט זאל פאדערען דורכאויס פון מאגיסטראט, אז דער בעשלוס פון 22־טען מערץ פון שטאדטראט זאל אויסגעפיהרט ווערען און דיא אידישע רעזערוויסטקעס זאלען בעקומען די שטיצע, וואס עס קומט זיי.

דעם רעדנער ענטפערט דער לאווניק דער גלח באנטשקאווסקי — אין נאמען פון מאגיסטראט. ער זאגט אז דער חשד אז דער מאגיסטראט פערפאלגט געגען אידען א בעזונדערע טענדענץ, איז ניט גערעכטפערטיגט. דער מאגיסטראט האלט זיך דא נור אין געזעץ, וואס הייסט ניט געבען קיין שטיצע פרויען אהן פארמאלע חתונה אקטען. אזוי האט אויך דאס רוסישע אינערען־מיניסטעריום דייטליך געענטפערט אויף אן אנפראגע. ער שטעלט דארום דעם אנטראג, אז די פראגע זאל איבערגעגעבען ווערען דער ווירטשאפטליכער קאמיסיע ביים מאגיסטראט.

א קורצען אבער שארפען ענטפער גיט איצט דער ראטמאן פּרילוצקי, וועלכער ערקלעהרט, אז דער אנטראג, איבערצוגעבען די פראגע א קאמיסיע האט נור דיא טענדענץ דעם ענין צו פערשלעפּען און קיינמאהל ניט צו ערלעדיגען, וועהרענד טויזענדער פרויען פון די סאלדאטען שטארבען פון הונגער. די אויספיהרונג פון מאגיסטראט איז א "קאלטע און געפיהללאזע".

פאר דעם אויספיהרען דעם בעשלוס פון מאגיסטראט און שטיצען די אידישע רעזערוויסטקעס רעדט נאך דער פוילישער ראטמאן ליפּאצעוויטש און דער דעקאן פּארטשעווסקי. דער ערשטער פרעגט איראניש דעם גלח באנטשקאווסקי ווי עס קומט, דאס ער, אלס גייסטליכער, האלט אויך, אז די רעליגיעזע חתונות האבען קיין מאכט ניט... דער דעקאן [illegible] גלויבט, אז דאס אויסגעלענטע געזעץ וועט די רוסישע רעגירונג אודאי אומקעהרען.

עס רעדען נאך איניגע רעדנער פון פערשיעדענע פראגען און צולעצט נאך אויף דער ראטמאן פּרילוצקי און דערמאהנט א ידיעה וועלכע ער האט געלייענט אין אן אויסלענדישער צייטונג, אז דער מיניסטער טערעשטשענקא האט דייטליך פערשפּראכען דאס עס וועלען אומגעקעהרט ווערען אלע אויסגעלענטע געזעצער אויף שטיצע.

דערמיט ווערט געשלאסען די פארמיטאג זיצונג.

אויף דער נאכמיטאג זיצונג איז [illegible] אנדערע רעדנער אויפגעטרעטען נאך אמאל דער ראטמאן פּרילוצקי און געשטעלט דעם אנטראג, צו פּראטעסטירען געגען דעם מאגיסטראט, פארוואס ער האט ניט דורכגעפיהרט דעם בעשלוס פון שטאדטראט צו שטיצען די אידישע רעזערוויסטקעס. דער פארשלאג איז ביי דער אבשטימונג דורכגעפאלען.

אויף דער נעכסטער זיצונג איז געווען אויף דער טאג אורדנונג דער ביודזשעט פון דער מיליציע.

נאכדעם ווי איניגע רעדנער האבען קריטיקירט אין אלגעמיין די ארדנונג און די פיהרונג ביי דער מיליציע, האט גענומען דאס ווארט דער ראטמאן פּרילוצקי און שארף קריטיקירט די בעציהונג פון דער מיליציע צו אידען. די ווארשאווער מיליציאנטען קוקען ניט אויף די אידען ווי אויף גלייכע בירגער, נאר ווי אויף אזעלכע בעשעפענישען, מיט וועלכע עס איז ערלויבט אלעס צו טהאן. ער ברענגט א גאנצע רייהע פאקטען, ווי די מיליציאנטען האבען געשלאגען אידען, בשעת מען האט זיי אבגעפיהרט — ניט צוליעב גנבות — אין קאמיסאריאט. ווען מען בעקלאגט זיך און פּראטעסטירט געגען אזא בעהאנדלונג, בעקומט מען קיין ענטפער ניט. אנגעשטעלטע אידען ביי דער מיליציע זיינען נור 5 פּראצענט, וועהרענד עס וואלטען געדארפט זיין 10 פּראצענט. אין די העכערע מיליציאנטען שטעלעס געפינט זיך ניט קיין שום איד, מסתמא דערפאר ווייל מען פערגינט ניט די אידען, זיי זאלען טראגען די טייערע אוניפארמען אין וועלכע מען זעהט אויס ווי "[illegible]

(פארזעצונג אויף פּיידזש 6)

J. P. BICKELL & CO.
סטענדארד בענק בילדינג טאראנטא.
תבואה
קאטאן
סטאקס

פּארקופּיין גאלד קעמפּ
די לעצטע אינפארמאציעס [illegible] איהר קריגען [illegible] איהר, וועט זיין סובסקריבען פאר דעם פּארקופּיין העראלד.
סונטאג פּארקופּיין־אנטאריא.
פרייז פאר קאנאדא $1.60 פאראייניגטע שטאאטען $2.50 א יאהר.

באארד רום סורוויס
די פרייזען באארד אין אונזער באארד רום ווייזט איצט גלייך
די פרייזען פונ'ם ניו יארק סטאק עקסטשיינדזש
די ניו יארקער קורב עקסטשיינדזש
די טאראנטא סטענדארד עקסטשיינדזש
מיר וועלען זיין צופריעדען אז איהר וועט זיך בענוצען מיט אונזערע באקוועמליכקייטען. פּרייוועט ווייערס פערבינדען אלע אפיסעס אין טאראנטא — ניו יארק — פילאדעלפיא, האמילטאן און לאנדאן
KEMERER, MATTHES & CO.
108 BAY STREET - - - - TORONTO

THE DAILY HEBREW JOURNAL
I. WINBERG, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
PUBLISHED BY
CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., Ltd.
261-263 Queen Street West Telephone Adelaide 3967.
SUBSCRIPTION RATES: $4.00 PER YEAR
SINGLE COPY 2c.
Entered as Second Class Mail Matter at G.P.O. Toronto, Ontario January 22nd, 1913

מעשה פּוילען און אונזערע בלינדע

די צוויי בריעף, וועלכע מיר ברענגען פון פּוילען די קארעספּאנדענץ וועלכע איז נעכטען געדרוקט געווען און די וועלכע מיר ברענגען אויף אן אנדער פּלאץ אין אונזער היינטיגער אויסגאבע, דעקען אויף א וויכטיג קאפּיטעל ניט נאר פאר דער אידישער פראגע אין פּוילען אליין, נאר אויף דער אידען - פראגע בכלל. זיי ווארפען א ליכט אויף די בעציהונגען צו אידען אין אלגעמיין.

ווארשא איז דער צענטער פון פּוילען, און מען מעג מיט רעכט זאגען, אז דאס וואס פּאסירט יעצט אין ווארשא, ווי אזוי מען קוקט דארטען אויף אידען, אזוי איז אויך אין גאנצן פּוילען. עס קען זיין אז אין איין ארט זענען די בעציהונגען ניט אנגעצייגען צו אזא הויכער שטופע ווי אין ווארשא, דערפאר אבער איז אין אן אנדערען מעהר. און אין גרונד גענומען איז דאס רזם איבעראל דער זעלבער בליק און די זעלבע בעציהונג. און דאס ווארפט א ליכט ניט נאר וועגען דער לאגע פון די פּוילישע אידען, נאר וועגען דער אידישער לאגע בכלל.

אין פּוילען ווי אין רוסלאנד פלעגט מען פערגלייכען די שלעכטע אידישע לאגע מיט דער אידישער רעכטלאזיגקייט. אויפ'ן פּאפּיער זענען יעצט די פּוילישע אידען גלייכבערעכטיגט. זיי זענען זא צוזאגען גלייכבערעכטיגטע בירגער פונ'ם פרייען פּוילען. דאך ווערען זיי אויף שריט און טריט אונטערדריקט. טראץ דער פּאפּירענער גלייכבערעכטיגונג, און די בעציהונגען צו אידען זענען אזעלכע ווי עס פערלאנגען די אילסקים און חברים. די בעציהונגען זענען אזעלכע, אז די גלייכבערעכטיגונג ווערט אויסגעטייטשט, בלויז פאר טראגען די פליכטען צום שטאאט צוגלייך מיט אלעמען. אין די פליכטען אבער פון דעם שטאאט צו דער אידישער גרופּע ווערט דיזע גלייכבערעכטיגונג ניט אנערקענט. און ביי דיזער אויסטייטשונג פון גלייכבערעכטיגונג שטעהען ניט די אילסקים אליין, זיי ווערען צו אונזער שאנד צוגעהאלפען אויך פון אידישע פערשטעהער — פון דער נאטאנסאהן קאמפּאניע.

קומט דען ניט פאר דאס זעלבע אין פיעלע אנדערע לענדער. איז דען פּוילען די איינציגע, וואס טייטשט אזוי אויס די אידישע גלייכבערעכטיגונג, און האט דען בלויז די אידישע ווארשא מענשען פונ'ם נאטאנסאהן טיפּ.

אין פאר די פון אונזער לאגער, וועלכע ווילען ניט פערשטעהן דאס, וואס עס קומט פאר ארום זיי, פאר זיי מאר די מעשה פּוילען ניט פערבייגעהן ניט בעמערקט.

מיר האבען גענוג בלינדע אין אונזער לאגער. מענשען וועלכע זענען בלינד פאר דער אידישער ווירקליכקייט. און דאס וואס עס קומט יעצט פאר אין דער פּוילישער הויפּטשטאדט ווי אין גאנצן פּוילען מעג ביי זיי ארויסרופען א חשבון הנפש.

צו די קומענדע ימים נוראים

ניט פיעל טעג זענען פערבליבען צו יענע טעג, ווען דאס אידישע הארץ איז ווייכער ווי אלע מאהל, ווען דער אידישער איבער הערט זיך גיכער צו, ווען דער יחיד דערמאהנט זיך אויך אין די אינטערעסען פון דעם כלל, און דערזעהט דאן אז די אידישע וועלט איז פיעל גרעסער ווי זיין אייגען קליין וועלטיל, זיין אייגענער קלייטער קרייז.

דריי יאהר ווי עס קומט פאר דער בלוטיגער וועלט - קריעג, און פאר דיזער צייט, איז עס שוין געווארען א יעהרליכער מנהג, אז די ימים נוראים זאלען זיין ניט נור תשובה טעג, נאר אז זיי זאלען אויך פערוואנדעלט ווערען אין הילפס - טעג פאר אונזערע אומגליקליכע־לידענדע.

אין קיין אנדערע טעג האפען זיך די אידען ניט אב אזוי פרייגעביג פאר די מלחמה קרבנות ווי אין דיזע טעג. און וואס עס איז געווען אין די פערגאנגענע דריי ימים נוראים'ס, דארף היי - יאהר אויך זיין דער פאל.

זייט דעם גרויסען יום טוב פון די רוסישע אידען, ווען זיי זענען מענשען - גלייך אנערקענט געווארען, איז די הילפס - ארבייט איבער גאנץ אמעריקא און קאנאדא ווי פאראליזירט געווארען. מען שאפט שוין היינט ניט אזוי פיעל הילף, וויפיעל מען פלעגט שאפען, און אויב דער לאזונג איז געווען צעהן מיליאן דאלאר פאר דעם יאהר צייט פון די אמעריקאנער אידען, איז דער לאזונג נאך ווייט ווייט ניט פערווירקליכט. אפילו מיט דעם, וואס איין אידישער מיליאנער האט פערשפּראכען א מיליאן דאלארדיגע נדבה.

און די נויט איז דאך יעצט ניט קלענער ווי זי איז געווען פריהער, אויב ניט גרעסער. די אלע בעריכטען, וועלכע קומען צו אונז פון די קריעגס־לענדער ווייזען נאר צו דערצעהלען פון איין זאך, פון דער אלץ וואקסענדער נויט. און אפילו אין רוסלאנד, זענען די אידען נאר רייך מיט פרייהייט אבער ניט מיט קיין ברויט. פונקט ווי אלע מאהל שטרעקען די ליידענדע אידען אויס זייערע הענד צו אונז, און ערווארטען פון אונז זייער הילף.

דריי יאהר האבען מיר זיי געהאלפען, וועלען מיר זיי יעצט איבערלאזען צו זייער אייגענעם שיקזאל?

און וועלען זיך די אידישע קהלות היי - יאהר פערקלייכען, און די שוהלען, זאל יעדעס הארץ זיין דורכגעדרונגען פון א ווארימען ברודער - געפיהל, און זאל היי - יאהר פונקט ווי אין די פריהערדיגע יאהרען הילף פאר די ליידענדע און די אומגליקליכע געשאפען ווערען.

ווען איהר מאכט היינט אייערע חשבונות פאר די הוצאות פון די קומענדע יום טובים וועלכע הויבען זיך אן מיט די ימים נוראים, פערגעסט אויך ניט א נדבה אין שוהל פאר די מלחמה קרבנות, פאר די פיעלע טויזענדער, וועלכע זענען אבהענגיג פון אייער הילף.

ניט אזוי פריינוויליג טרעטען זיי אב

און די געשיכטע ווידערהאלט זיך.

פראנקרייך איז שוין אזוי לאנג א רעפּובליק, איז דורכגעדרונגען מיט דעם רעפּובליקאנישען גייסט און דאך עקזיסטירט דארט נאך היינט צו טאג אן ארגאניזירטע פּארטיי וואס שטרעבט פראנקרייך מזכה צו זיין מיט א יורש פון נאפּאלעאנען. און מאנכע פון דיזע יורשים קוקען נאך אלעס אויף זיך ווי אויף די קעניגע פון פראנקרייך, און זיי האבען גאנץ פיעלע אנהענגער.

און ווען רוסלאנד איז געווארען פריי, האט מען אויך ניט געדארפט מאכען דעם טעות, אז עס איז שוין קיין פלאץ ניט פערהאן פאר פערשוועררונגען אומצוקעהרען דעם צאריזם. מעג די רעוואלוציאן זיין ווי שטארק.

און האט ווער געצווייפעלט אין דעם, האט עס דער לעצטער ארעסט פון די רוסישע גרויספירשטען בעשטעטיגט, בעשטעטיגט דעם פאקט, אז עס נעהמען פיעלע יאהרען און יאהרען ביז וואנען א מאנארכיסטישע אידעע ווערט אין גאנצען אויסגעווארצעלט פון א פאלק.